

עפ"ת 14168/04/22 - עובד מעוז נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 14168-04-22 מעוז נ' מדינת ישראל
תיק חיצוני: 95500734595
בפני כבוד השופטת רותית בש
המערער
נגד
מדינת ישראל
עובד מעוז
המשיבה

פסק דין

1. מונח לפניי ערעור על הכרעת הדין וגזר הדין (להלן יחד: פסק הדין) מיום 17/3/22 של בית משפט השלום לתעבורה בחיפה (כב' השופטת כרמית פאר גינת) (להלן: בית משפט קמא), במסגרתו הורשע המערער בעבירה שיוחסה לו בכתב האישום שעניינה עקיפה תוך חציית קו הפרדה רצוף, עבירה לפי תקנה 47(ה)(5) לתקנות התעבורה, והושתו עליו העונשים, כדלקמן: פסילה לתקופה של חודשיים על תנאי למשך שנתיים מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה וקנס בסך 1,500 ₪.

כתב האישום והתשובה לאישום

2. מעובדות כתב האישום עולה, כי ביום 5.2.21, סמוך לשעה 18:52, נהג המערער ברכב מסוג "סובארו" ברח' וולפסון 1 בחיפה, ותוך כך עקף רכב אחר תוך חציית קו הפרדה רצוף, כאשר לא נמצא לצדו הימני קו קטעים.

3. בתשובתו לכתב האישום הודה המערער בעובדות כתב האישום, אך בד בבד טען להגנה מחמת צורך בהתאם לסעיף 34א לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין). על פי גרסת המערער, כאמור בתשובתו לכתב האישום, הוא החל לפנות שמאלה ובסוף הפנייה התברר שישנו רכב שחוסם את מסלול הנסיעה עקב תקלה טכנית והאורות שלו מהבהבים. לטענתו, הן מחמת ההפתעה שבחסימת המסלול והצורך למנוע תאונה ולמנוע חסימת הצומת, הוא עקף את הרכב תוך כדי מעבר על הקו הלבן הרציף.

פסק הדין של בית משפט קמא

4. נוכח תשובת המערער לכתב האישום, נדרש בית משפט קמא להכריע בהכרעת הדין בשאלת המחלוקת והיא- האם עומדת למערער הגנת הצורך?

5. במסגרת ראיות המאשימה הוגש בפני בית משפט קמא סרטון המתעד את הארוע (סומן ת/1), ומטעם ההגנה העיד המערער בעצמו. לאחר שצפה בסרטון, והזהיר עצמו מפני הרשעה על סמך עדות יחידה, הגיע בית משפט קמא לכלל מסקנה כי יש להרשיע את המערער בעבירה המיוחסת לו בכתב האישום.

6. בית משפט קמא קבע כי המערער במקרה הנדון לא עמד בדרישות המצטברות לצורך תחולת סייג הצורך. צוין כי מצפייה בסרטון ת/1 ומעדותו של המערער עולה כי העקיפה לא הייתה דרושה באופן מיידי. הוטעם, כי לאחר שעצר ברמזור אדום, בכביש עירוני, החל המערער לפנות שמאלה במהירות נמוכה כשראה את הרכב מאותת לפניו. בית משפט קמא קבע, כי למערער עמדה האפשרות לעצור או להאט אך הוא לא בחר בה. עוד נקבע, כי למערער לא נשקפה סכנה מיידיית וכי הוא החל בעקיפה כבר בשלב מוקדם יותר, עוד לפני שהתקרב לרכב שלפניו, וכן כי עקיפה מסוכנת לא הייתה האפשרות היחידה שעמדה בפניו והיה בכוחו של המערער לעצור אחרי הרכב המהבהב ולא לעקוף אותו, ובכך לנטרל את הסכנה. בית משפט קמא הוסיף לעניין זה, כי המערער אף אישר בחקירתו הנגדית כי האופציה של עצירה הייתה קיימת, אך הוא לא בחר בה בזמן אמת. בית משפט קמא אף התרשם מצפייה בסרטון, כי הרכב שנסע לפני רכב המערער עם אורות מהבהבים לא עצר במקום עצירה מלאה, אלא נסע באופן איטי ולאחר העקיפה אף נסע במהירות רגילה, כך שכל שנדרש מהמערער היה להאט את מהירות נסיעתו ולא לבצע את העקיפה, תוך סיכון הרכב שהגיע בסמוך לכך בנתיב הנגדי.

7. בנוסף בהן בית משפט קמא האם ניתן לבסס הגנתו של המערער על הגנת טעות במצב הדברים לפי סעיף 34(א) לחוק העונשין, וקבע כי זו לא עומדת למערער. הוטעם, כי בחקירתו הנגדית טען המערער כי הוא חש מצוקה ואיום בעת האירוע ולכן החליט על ביצוע העקיפה באופן אינסטינקטיבי, וזאת מבלי שהספיק לבצע הערכת מצב. המערער טען כי דימה לעצמו מצב דברים של סכנה, הנשקפת לו מהרכב שלפניו ולכן ביצע את העבירה. בית משפט קמא הבהיר, כי הן מתשובותיו של המערער והן מצפייה בסרטון, לא עולה הרושם כי כך היו פני הדברים וכי המערער חש מצוקה מבחינה סובייקטיבית, ומשכך קבע כי גם הגנת טעות במצב הדברים לא תעמוד למערער.

8. בית משפט קמא אף התייחס לשני פסקי דין אליהם הפנה המערער בסיכומיו (נספחים ב' ו-ג' להודעת הערעור) ותוך כך קבע כי נסיבותיהם שונות מהעניין שלפניו ולכן אין ללמוד מהזיכוי בהם לעניין שבפניו.

9. במסגרת גזר הדין קבע בית משפט קמא כי מתחם העונש ההולם לעבירה בה הורשע המערער נע בין פסילה מותנית עד פסילה בפועל של ממש לתקופה של מספר חודשים. במסגרת הנסיבות שאין קשורות בביצוע העבירה, נתן בית משפט קמא את דעתו לוותק הנהיגה המשמעותי של המערער, לעברו התעבורתי, ולכך שהרשעתו האחרונה הינה משנת 2017 בגין עבירה שבוצעה בשנת 2016, ונראה כי על פי רוב נהיגתו של המערער הינה נהיגה נורמטיבית וזהירה. בית משפט קמא סבר כי בנסיבותיו של תיק זה, ועל אף חומרת העבירה בה הורשע המערער, ניתן להסתפק ברף הענישה התחתון.

נימוקי הודעת הערעור

10. המערער מבסס כדלקמן את ערעורו: ראשית, טוען המערער כי הכרעת הדין מבוססת על מערכת עובדתית שגויה. שנית, המערער טוען כי בית משפט קמא התעלם מאבני הבוחן שהוצבו בפסיקה לבחינת התנהלות של נהג הנקלע למצב פתאומי שאינו צפוי.

11. נטען כי הכרעת הדין אינה מתיישבת עם עדות המערער ואף אינה עולה בקנה אחד עם הסרטון שהוצג בפני בית משפט קמא. הוטעם כי מהסרטון עולה כי הרכב החוסם עמד והחל לנוע רק לאחר שהמערער היה באמצע מהלך

עקיפת הרכב החוסם, זאת בניגוד לקביעת בית משפט קמא, לפיה מדובר ברכב שנסע באופן איטי עם אורות מהבהבים, אשר למעשה לא עצר עצירה מלאה במקום. המערער טוען כי בית משפט קמא ניתח את האירוע כמשקיף מהצד וכי בחינת התנהלות המערער היתה על בסיס הנחה שגויה על פיה הרכב לא חסם את דרכו של המערער אלא היה כל העת בנסיעה איטית שעה שאורותיו מהבהבים. נטען כי גם לפי בחינת העניין מכוח "חוכמה שלאחר מעשה", הרי שקיים היה חשש שרכבו של המערער יפגע ברכב החוסם או שהרכב שנסע מאחורי רכבו של המערער, יפגע בו עקב עצירה פתאומית, והיה גם חשש לגרימת מפגע עקב חסימת הצומת.

12. עוד נטען, כי האבחנה שערך בית משפט קמא בין עובדות המקרה שבפנינו לבין פסקי הדין שזיכו נאשמים בנסיבות דומות (נספחים ב' ו-ג' להודעת הערעור), הינה אבחנה שגויה שאינה מתיישבת עם העובדות כהוותם. נטען, בהסתמך על פסיקת בית המשפט העליון, כי לא ניתן לדרוש ממי שמצוי בלחץ הנסיבות ובדוחק הרגע לפעול לפי כללים מדוקדקים שקל לקבוע לאחר מעשה. בסיכומו של דבר, סבור המערער כי קמה לו הגנת הצורך וכי יש לזכותו מהעבירה בה הורשע.

13. לחילופין, סבור המערער כי היה מקום להסתפק בגזר הדין בקנס סימלי בלבד ולהימנע מהטלת פסילה מותנית, ועל כן הוא מבקש להקל בדינו.

טיעוני באי כוח הצדדים בדיון

14. ב"כ המערער חזר בדיון לפניו על האמור בהודעת הערעור, תוך שטען כי בימ"ש קמא פעל בהכרעת דינו על פי חוכמה בדיעבד, וזאת בניגוד לפסיקת בית המשפט העליון לפיה אין לפעול על פי חוכמה בדיעבד. לטענת ב"כ המערער, ההבחנה ברכב החוסם הייתה רק משלב סיום הפנייה שמאלה, אז נמצא בפני המערער הרכב אותו עקף והיה עליו להכריע מה לעשות באותו רגע. ב"כ המערער טען כי אין אומנם וודאות לכך שאם המערער היה עוצר, הייתה נגרמת תאונה, אך בסיטואציה בה היה נתון המערער, בחר בביצוע העקיפה מחשש לתאונה, ולכן היום אין זו חוכמה לנתח את הסיטואציה בדיעבד. לשיטת ב"כ המערער, הניתוח בהכרעת הדין אינו עולה בקנה אחד עם התמונה המצטיירת מהסרטון. לטענתו, ניתן לראות בסרטון את תנועת הרכב החוסם רק לאחר ביצוע העקיפה או לאחר השלמת העקיפה ע"י המערער. בסיכומו של דבר, ביקש ב"כ המערער לזכות את המערער מחמת הגנת הצורך.

15. ב"כ המשיבה ביקש לדחות את הערעור תוך שטען כי הגנת הצורך אינה קמה למערער. ב"כ המשיבה הפנה להכרעת הדין שהתבססה הן על הסרטון ת/1 והן על עדותו של המערער בבית המשפט. בהתייחס לעדותו של המערער, נטען כי מחד טען המערער למצב של סכנה מיידית ואיום סובייקטיבי שהביא אותו לבצע את הסטיה ממסלולו, ומאידך העיד כי לאחר עצירה מוחלטת ברמזור אדום, בנסיעה איטית, הכביש לפניו היה פתוח. מכך ביקש ב"כ המשיבה להסיק, כי הייתה פתוחה בפני המערער דרך אחרת לפעול. עוד התייחס ב"כ המשיבה לדברי המערער בעדותו, כי אם היה רואה רכב אחר מגיע ממול, לא היה סוטה אלא עוצר לפני כן. ב"כ המשיבה ביקש ללמוד מדברים אלו, כי אין עסקינן בסיטואציה בלתי נמנעת. ב"כ המשיבה טען, לפיכך, כי בימ"ש קמא צדק בקובעו כי מדובר בעבירה נמנעת וכי המערער יכול היה לפעול אחרת, ומשכך לא מתקיימת בענייננו הגנת הצורך. ב"כ המשיבה אף ציין כי בימ"ש קמא התייחס לפסיקה אליה הפנה המערער ואבחן אותה מהמקרה שבפנינו. בסיכומו של דבר, ביקש ב"כ המשיבה לדחות את הערעור על הכרעת הדין ובד בבד ביקש לדחות את הערעור על גזר הדין, תוך שציין כי מדובר בגזר דין מקל. כאן נטען

כי מתחם העונש ההולם בגין עבירה של עקיפה תוך חציית קו הפרדה רצוף נע בין מספר חודשי פסילה על תנאי למספר חודשי פסילה בפועל, וכי בימ"ש קמא, השית על המערער עונש בתחתית המתחם, וזאת בהתחשב בוותק הנהיגה של המערער, חרף העובדה שבעברו הרשעות בעבירות תעבורה, הגם שמרביתן הרשעות בעבירות קנס.

דין והכרעה

16. אקדים ואציין כי דין הערער, על שני חלקיו, להידחות, ולהלן יובאו הטעמים לכך.

17. הגנת הצורך עליה מתבסס המערער עולה מסעיף 34 י"א לחוק העונשין, הקובע כדלקמן:

"לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שהיה דרוש באופן מיידי להצלת חיו, חירותו, גופו או רכשו, שלו או של זולתו, מסכנה מוחשית של פגיעה חמורה הנובעת ממצב דברים נתון בשעת המעשה, ולא הייתה לו דרך אחרת אלא לעשותו".

18. תמונת הראיות שהובאה במהלך הדיון בפני בימ"ש קמא, מלמדת באופן ברור כי לא מתקיימים, במקרה דנן, התנאים המצטברים הנדרשים לצורך תחולת סייג הצורך, כפי שקבע בימ"ש קמא בהכרעת הדין ובצדק.

19. צפיתי בסרטון ת/1 ומצפיה זו עלתה התמונה הבאה: רכבו של המערער נראה תחילה עומד ברמזור אדום ולאחר שהתחלף הרמזור לירוק, פנה הרכב בנסיעה איטית שמאלה, ולאחר מכן עקף על קו הפרדה לבן רצוף רכב שנראה נוסע לאט עם אורות מהבהבים. אדגיש כי הרכב הנ"ל לא היה במצב של עצירה, כפי שטוען המערער. יתרה מכך, רכב אחר נסע בכיוון הנגדי ונאלץ לסטות מנתיב נסיעתו נוכח ביצוע העקיפה ע"י המערער.

20. הנה כי כן, הרכב הנעקף לא היה במצב של עצירה מוחלטת כפי שטוען המערער, כי אם בנסיעה איטית, ומשכך לא חסם אותו רכב את דרכו של המערער באופן שנשקפה ממנו סכנה מיידי ומוחשית. בנסיבות העולות מהסרטון יכול היה המערער לעצור או להאט את נסיעתו מאחורי הרכב אשר נסע, כאמור, באופן איטי, כך שהעקיפה המסוכנת לא הייתה האפשרות היחידה שעמדה בפני המערער.

21. לאמור לעיל יש להוסיף כי המערער בחקירתו הנגדית אישר כי האפשרות לעצור לפני הרכב הייתה קיימת אם כי בד בבד טען כי באותו רגע פעל כפי שפעל כדי לא לפגוע ברכב, אשר לטענתו עמד. המערער גם אישר בחקירתו הנגדית כי אם היה מבחין ברכב ממול, כנראה שתגובתו לא הייתה "משיכה או היחלצות שמאלה" (פרוט' מיום 9/1/22 עמ' 4 ש' 14-15). מגרסת המערער בעדותו בית משפט קמא עולה, כאמור, כי המערער יכול היה לפעול אחרת ולהימנע מעקיפה תוך חציית קו הפרדה רצוף. המערער אמנם טוען כי סבר בזמן אמת כי קיים סיכון ממשי של פגיעה ברכב שעצר, אך גרסה זו אינה עולה בקנה אחד עם מצב הדברים העולה מצפיה בסרטון ת/1. כאן אשוב ואציין כי הסרטון הנ"ל מלמד כי הרכב אותו עקף המערער נסע באופן איטי ולא עצר, וכי יכול היה המערער, בנסיבות העניין, להמשיך בנסיעה איטית אחרי הרכב או לעצור אחריו. ברי כי לא חלה במקרה זה הגנת הצורך, העולה כאמור מסעיף 34 י"א לחוק העונשין, שהרי לא נדרשה באופן מיידי פעולת עקיפת הרכב לצורך הצלת גוף או רכוש מסכנה מוחשית של פגיעה חמורה כתוצאה ממצב דברים נתון, וכן המערער יכול היה לנקוט בדרך אחרת.

22. בית משפט קמא נימק כדבעי את הכרעת הדין ואף אבחן כראוי בין הפסיקה אליה הפנה ב"כ המערער לבין המקרה דנן, באופו שהנדון אינו דומה לראיה. בסיכומי של דבר, אני סבורה כי צדק בית משפט קמא עת שדחה את טענת המערער וקבע כי לא חל בענייננו הסייג של הגנת הצורך.

23. דין ערעורו של המערער להידחות גם לעניין גזר הדין. ודוק, בימ"ש קמא הקל בדינו של המערער עת שהשית עליו ענישה המצויה ברף התחתון של מתחם העונש ההולם, וזאת בהתחשב בוותק הנהיגה המשמעותי של המערער ובהיות עברו התעבורתי לא מכביד. בגזר הדין הושתו על המערער אך עונש של פסילה מותנית לצד עונש של קנס מידתי בסכום לא גבוה של 1,500 ₪, ומשכך אין מקום להתערב בגזר הדין.

24. בסיכומו של דבר, אני דוחה את ערעורו של המערער, הן על הכרעת הדין והן על גזר הדין.

המזכירות תמציא את פסק הדין לב"כ הצדדים.

ניתן היום, ט' סיוון תשפ"ב, 8 ביוני 2022 בהעדר הצדדים.